

A testvérváros hírei

Befejezéshez közeledik a Fekete-tenger „Várna” elnevezésű legnagyobb szállítási komplexumának — az iljovszki kompát-előnek építése. Ez a tengeren biztosítja a Szovjetunió és Bulgária közötti vasúti összeköttetést. Jelenleg Várnában szerelik össze a Jugoszláviából különleges uszályon ideszállított irányítókat. A vasutakat összekötő tengeri úton rövidesen megindul a forgalom.

Tolsztoj születésének 150. évfordulója országos ünnep a Szovjetunióban. Az író emlékműve előtt, a nevét viselő utcán szeptember 9-én hatalmas tömeg gyűlt össze: trombitákkal és dobokkal felszerelt úttörők, komszomolisták, felnőttek. Dal, vídamság járta át az utcát. Az egyetemisták ajándékkal kedveskedtek a kisiskolásoknak. Este katonazenekar adott térzenét, s az odesszai színházak művészei és amatőr színjátszók szórakoztatták a nézőket.

Megkezdődött az idei évad városi opera- és balettszín-

házában. A tervek szerint értékes klasszikus műveket újítanak fel és tovább népszerűsítik a szovjet táncművészetet. Bemutatják az odesszai közönségnek Csajkovszkij „Csipkerózsika” és „Diotőrö” című műveit, Adam „Giselle”-jét, Pugni „Esmeralda”-ját, a Sosztakovics 11. és 12. szimfóniája zenéjére írt „Forradalmi szimfónia” című balettet, valamint Ukrajna és Oroszország egyesítésének 325. évfordulója tiszteletére a Gubarenko zenéjére koreografált „Zaporozsjeiek” című balettet. A gyermekek számára tűzik műsorra Scedrin balettjét, „A püpos lovaská”-t és „Carmen szvit” című darabját.

Megnyílt a Leninről elnevezett parkban a hagyományos virágkiállítás, a hivatásos és amatőr kertészek munkáinak bemutatója. Nagy figyelmet keltett Lenin piros és fehér szegfűből kirakott arcképe, Tolsztoj pannóportréja (születésének 150. évfordulójára napokban ünnepelte az egész haladó emberiség). Néhány további virág-

kompozíció címe: „A Szovjetunió alkotmánya”, „Olimpia '80”, „A Szabadság szigetén zászaj”, „Öröktűz”, „Kis Föld”, „Hírosima visszhangjai”, „Üraltákozó”, „Kamillavirág a fesztiváira”.

A Belgorod-Dnyeszetrovskij terület „Bolsevik” Termelőszövetkezetében kísérletképpen azonos feltételek mellett természetfalka különböző öszi bűz-fajtákat. A hektáronkénti termés megoszlása a következő: Sirály: 54,7 mázsa, Bezostaja—1 és Mutans—57 — 53, Hullámvérés (Priboj) — 51,2, Értősperrum—127 — 50,2, Odesszai—51 — 42,6 mázsa.

Odessza telefonhálózatának fejlesztése sikeresen halad a megkezdett úton. A tizedik ötéves terv (1976—1980) célkitűzése szerint a városi telefonállomások számát 52 ezerre kell növelni. Ennek érdekében több, 5—20 ezer állomás kapacitású automata telefonközpontot állítanak fel.

Mihail Iljas
Odessza

Káemkások

Hallani méltatlankodó, a bosszúságtól elragadt szülő az intelmét: „Igy nem lesz belőled más, csak munkakerülő!” A feddés értelme szerint a munkát elkerülni, henyé, céltalan életet élni elítélendő, szegényes dolgot. „Felnőtt ember maga dönti el, hogyan él” — hallani az ellenvetést, melyből kiérteni azt, hogy a munkakerülő életmód is lehet magántípus. Valóban?

A bűnüldözés szótárában a munkakerülőkre találni egy szak kifejezést: **káemkások**. Jelentését az emberek többsége talán nem is érti. A közveszélyes munkakerülőből a nyelvhasználat során lett káemká; nyilvánvalóan azon praktikus okból, hogy célszerű a gyakran leírt, kimondott, egy bizonyos közösségen belül közmert szavakat rövidíteni.

Akkor jól tudják, mit takar az összevonás, egyrészt soha nem panaszkodhatnak arra, hogy nincs munkájuk — többek között éppen a káemkások „jóvoltából” —, másrészt maguk „fáradónak” azon, hogy a betűsöz egyre közzimertebb legyen. A fáradozást persze okkal tesszük idejébe, ami viszont a káemká „fertőző” mivoltát illeti, szó sincs stílusztikai fogásról. A közveszélyes munkakerülő „ragadós”, aki hajlandóságot érez a csavargó, semmíttevő életmód iránt, könnyen megirigylí azt, aki munka, jövedelem — fizetés — nélkül is megéli, netán nem is akaróhogy. „Ha neki megy, én is megpróbálom” — alapon sokan „epigonokká” válnak.

„Akkor érzem magam szabadnak, ha a magam ura vagyok, nem kényszerítenek semmire, nincsenek kötelezettségeim.” Húszéves ismerősömtől hallottam, akikt a papa és a mama eltart. „Nem sikerült a gyerek felvételje, készült a következőre, meg aztán hadd phenjen, élvezze a fiatalságát.” Élvezi is, csak éppen azt nem képes megérteni, miért kell dolgozni. És nem örül az új farmerdzselnek, a motorke-rekárnak — másnak autójá van... Nem véletlenül hozakodtam elő a fenti példával, jó néhány szülő, merő jószándékból ugyan, helytelen életmódot alakít ki gyermekeiben. A túlzásba vitt

aggódás — a gyereket kímélni igyekeznek a mindennapi élet erőpróbáitól —, sokszor ahhoz vezet, hogy a fiatalok a gyerekkorból kinöve sem képesek eligazodni az értékek rendjében.

A rendőrségi közleményekben rendkívül gyakoriak a fiatal — huszoneves — felnőttek munkakerülő életmódjáról tudósító hírek. Persze az esetek túlnyomó többségében nem az elkényeztetett gyerekekből lesz káemkás, hanem azokból, akik kezdeti rendezetlen családi körülmények között éltek, olyan környezetben, ahol a szülők maguk is munkakerülő, azaz nem munkából, hanem egyéb — sokszor törvénybe ütköző — ügyeskedésekből élnek. Mert nyilván akkor is meg kell élni, ha nincs munkából származó jövedelem. S noha nálunk nincs munkakényszer, hogy ki, miként, miből él, cseppet sem magántípus. A munkakerülő életmód ugyanis szinte mindig büncselekményekkel — legtöbbször lopással — párosul. A bűnüldöző szervek ezért helyeznek különös hangsúlyt a munkakerülő felderítésére, a megelőzés a bűnözés visszaszorításának egyik legcélravezetőbb módszere.

A börtönből szabadultakat a társadalom az utógondozói rendszer lehetőségeit felhasználva igyekszik visszaszerezni az élet rendes menetébe. A nyilvánvaló cél, hogy csökkentsen a visszaesők száma. Sokat tehetnek ezért a munkahelyek is, a munkahelyi kollektívában kedvezően befolyásolható az ember személyiségének, szemléletének alakulása. A bűnözői hajlam, a munkakerülő életmódra épülő szemlélet nem írható ki egy csapásra, még akkor sem, ha a lehető legtöbb körülményben működnek, kapcsolódnak össze az utógondozói rendszer fogaskerekei. S ettől még messze vagyunk. A gondok kötegeiből csak néhányat kiemelve: hiába segítünk a hivatásos pártfogók munkájához a „priuszt”, ha nincs lakás. Ha a börtönből szabadult nem rendelkezik szakképzettséggel, s netán a megerősítő fizikai munkát nem bírja, aligha kap olyan fizetést, melyből fizetni tudná az albérltet.

A nőknél még nagyobb a gond: Csongrád megyében nem létezik számukra munkásszálló, sokan „jóindulatú” ismeretlen férfiak „vendéglátását” élvezik, természetbeni fizetésük ellenében.

A káemká felszámolása olyan probléma, melyet gyakran jellemeznek a „szalábú” hasonlattal. Mert a megelőzésnek is számtalan feltétele van — megintcsak szemügyre a nehézségek körül —, még mindig nem sikerült kellően megoldani az állami gondozottak felkészítését az életre, a felnőttiséggel járó kötelezettségekre. (Az intézet oltalmából kiszakadva közöltük igen sokan kerülnek szembe a törvénnyel.) A csökkent értelmi képességű gyerekek munkára nevelése is a megoldandó feladatok közé tartozik.

Szervezett megelőző munkával, a bűnüldözés eszközeinek segítségével, az utógondozói rendszerben rejlő lehetőségek felhasználásával a közveszélyes munkakerülőik száma bizonyára csökkenthető. Persze a munkát a fiataloknál kell kezdeni, mégpedig otthon, a családban, s az iskolában: nem másként, mint a tisztességes, egészséges életmódot ki-alkításával.

Ladányi Zsuzsa

Szüneteltetett KISZ-élet?

Nem kell ahhoz álrühába öltözni, vagy titkon beosonni a hátsó kapun, hogy meg tudjuk, mi történik egy intézmény kerítésén belül. De nem kell állomásvezetői engedély sem hozzá, hogy meggyőződjünk róla: mentőseknél bizony nem fenéki tejjől az élet.

Legutóbb a Népszava július 9-i számából értesülhettünk arról, hogy lemondott az Országos Mentőszolgálat Csongrád megyei szakszervezeti bizottsága többek között azért, mert éppen az OMSZ-hoz hű, régi dolgozók nem kapták meg az előírt, kötelező béremelést, s mert a főigazgatóság olyan embert javasolt miniszteri dícséretre (meg is kapta), aki — a szakszervezet véleménye szerint — nem érdemelte meg.

Engem a szegedi mentőállomáson dolgozó fiatalok helyzete érdekelt — vannak vagy harminc 30 éven aluliak —, ugyanis megtudtam, hogy 14 fős KISZ-szervezetük nemrég bomlott föl. Ezzel megszűnt létezni a Csongrád megyei mentőszolgálat első és egyetlen KISZ-kollektívája. Fölkérem hát a párttitkár, ő hogyan vélekedik erről.

Amikor 1974-ben Horváth Ferenc pártmegbízatként kapta, hogy segítsen a fiataloknak KISZ-szervezetük megalakításában, nem gondolta, hogy négy évvel később — párttitkárként — mennyi bosszúságot okoz majd neki ugyanannak a KISZ-szervezetnek a felbomlása.

A kezdeti lelkesedés viszonylag hamar megtört — mondja Horváth Ferenc. Persze, nem is mehetett igazán jól a KISZ-munka, mivel a titkárok állandóan cserélődtek. Az egyiket behívták katonának, a másikat áthelyezték, a harmadikat fegyelmivel elbocsátották, és sorolhatnánk tovább a példákat.

— Ön szerint kizárólag a titkárok cserélődése miatt hagyott alább a lelkesedés?

— Ezt nem állítom. Mos-tanában olyan nagy nyomás nehezedik a mentőállomások dolgozóira, hogy nem csodálom, ha a fiataloknak nem sok kedvük van a mozgalmi munkához. Részben megérttem őket. Különösen az éjszakai szolgálat fárasztó. Magamról tudom, egy idő után úgy elfásl az ember, hogy még könyvet sincs kedve kézbe venni. Rettenő sok lemondással jár ez a szakma, kevesek áldoznak csak a szűk szabad idejükből valamiképpen arra, hogy aktivizálják magukat a KISZ-ben.

Az biztos, több kitarás kellene.

— Mit jelent ez a sok-sok lemondás?

— A szolgálat minimum 10—12 óra, de van 24 órás is. Aki mondjuk reggel 7-től este 7-ig dolgozik, otthonról elindul munkakezdés előtt egy órával, és hazatér teszem azt 8 órára. Elég csak a szórakozásra gondolni. Mikor és hova menjen az egész napos beosztás után? Tény, a mentőállomás nem köti kellőképpen magához a fiatalokat, legfeljebb azzal, hogy a fiatal ápolók sem keresnek rosszul — a rengeteg túlórával. Nincsenek olyan feltételeink, kedvezményeink, mint egy termelőüzemnek. Itt csupán az marad, aki megszál-lottjává válik ennek a szakmának.

— Ezek szerint itt olyan a szolgálati beosztás, akkora a túlerheltség, hogy nincs lét-jogosultsága a KISZ-nek?

— Nem erről van szó, mindössze érzékeltetni akartam egy-két sajátos problémát. Az eddigi vezetőség nem volt képes tömegbázist kialakítani, olyannyira nem, hogy amikor lejárt a megbízatása, vezetőségválasztó taggyűlést sem hívott össze. Legrosszabb példát egyébként a KISZ-titkár mutatta: nem ment el a hatnapos titkárképzőre, nem járt titkári értekezletekre. A pártalapszervezet írásos beszámolót kért tőle, mindhiába. A jelentés a mai napig várat magára. Én mentem el a városi KISZ-bizottságra, s a városi titkárral úgy határoztunk, egy-két évig szüneteljen a KISZ-élet. Addigra talán jönnek agilisabb fiatalok, akik más, jól működő KISZ-szervezetekben szereztek tapasztalatokat.

— Nem voltam még mentőállomáson, de ahogy be-léptem a kapun, a hangulat-ból ítélve úgy tűnt, itt példás, mondhatnám, katonás rend uralkodik...

Horváth Ferencnek nem jut ideje a válasza. Mintha megállapítást akarná igazolni, belép az ajtón dr. Benedek Judit. Bemutatkozik, és közli velem, hogy ő a Csongrád megyei mentőszolgálat első számú vezetője, s hogy az intézmény belső életéről csak neki van joga az újságírókat tájékoztatni. Horváth Ferenccei együtt ma-

gyarázzuk, a KISZ-alapszervezet felbomlásának körülményeiről beszélgetünk, s az újságíró első sorban a pártalapszervezet véleményére kíváncsi.

— Maga nem kért tőlem engedélyt — mondja a főorvosnő a párttitkárnak —, hogy újságírókat akar a vendégszobában fogadni.

Nem érdemes tovább részletezni a rövid közjátékot. Kifelé jövet arra gondoltam, vajon mire lenne képes itt a KISZ-szervezet, ahol az első számú vezető szemében a párttitkár is csupán egy szolgálatvezető. A szakszervezeti bizottság nagy visszhangot kiváltó lemondásával jelezte, hogy csorba esett az üzemi demokrácián. Igaz, ez a lemondás az OMSZ főigazgatósága és az Országos Szakszervezeti Bizottság döntése ellen szól, mellyel a Csongrád megyei mentőszolgálat állami vezetője sem értett egyet. De ki ellen, vagy mi ellen szól a KISZ-szervezet felbomlása, a fiatalok érdeketlensége?

Egy egyenruhás fiatalembert megszólítottam az udvaron, hogyan vélekedik a KISZ-szervezet felbomlásáról. Nem volt véleménye. Attól tartok mégis, a hiba nemcsak a fiatalokban keresendő.

Batki Józsefet, a városi KISZ-bizottság titkárát telefonon hívtam föl. Elmondta, hogy tud a szegedi mentő fiatalok problémáiról, nehézségeikről. Ő is abban bízik, akár csak Horváth Ferenc: egy-két év múlva talán mindent újra lehet kezdeni, addigra biztosan jönnek agilisabb KISZ-tagok.

Erre minden remény megvan, mert mentőseknél nagy a fluktuáció, és nagy szűkség van a munkaerőre is, csak át kell bönögszni a Dél-magyarországi Munkaalkalmak című rovatát. Szeptember 16., szombat: „A mentőszervezet a szegedi, a kistéleki és a csongrádi mentőállomásra felvesz nyolc állományt végzett, 20—40 év között levő férfiakat mentőápolónak, a szegedi mentőállomásra pedig legalább két éves gyakorlattal rendelkező gépkocsivezetőket.”

Nem hiszem, hogy csak az idő — és jelen esetben a fluktuáció — képes meggyógyítani minden bajt.

Rózsa Imre

A 725 éves Hanza-város

Az Odera menti Frankfurt, az NDK jelentős megyeszékhelye ez évben ünnepi fennállásának 725. évfordulóját.

A várost 1253-ban alapították az Odera nagy forgalmi kereskedelmi útjainak kereszteződésében. Frankfurt 1318-ban a Hanza-szövetség tagja lett. A következő századokban áruvásárai tették híressé, majd a porosz fennhatóság idején mint garnizon vált hírhedtté. A második világháborúban katonai erődítménnyé alakult. Ennek a ténynek köszönhető, hogy a háború végére a város 70 százaléka megsemmisült.

Az Odera—Neisse határ mentén fekvő, jelenleg 75 ezer lakosú Frankfurtot 1945 után újjáépítették. A városban 1953-ban elkészült az Oderát átvíelő Barátság-híd, amely Frankfurt központját köti össze a lengyel Slubovicéval. A város fontos szerepet játszik a KGST-országok külkereskedelmi áruszállításában.

A kereskedő- és iparváros az NDK kulturális életének egyik központja.

Dr. V. M.

A szolgálati időről

N. S.-né szegedi olvasónk nyugdíjazás előtt áll. Olvasónk arra kíváncsi, hogy a nyugdíjhoz szükséges szolgálati idő kiszámításánál érvényben van-e még az a rendelkezés, hogy öt éves megszakítás esetén elvesz a megszerzett szolgálati idő.

A társadalombiztosítási rendelkezés, amelyről érdeklődik, érvényben van, s a következőket tartalmazza: akinek a szolgálati idejében egyhuzamban öt évnél hosszabb megszakítás van, a megszakítás meg-előző szolgálati idejét abban az esetben lehet figyelembe venni, ha a megszakítás után öt évi újabb szolgálati időt szerzett. E fel-

tétel hiányában az öt évnél hosszabb megszakítás meg-előző szolgálati időt annál lehet figyelembe venni, aki a megszakítás előtt a nyugdíj jogosultsághoz szükséges szolgálati időt megszerzte, és az azt követő öt éven belül az öregségi nyugdíjra jogot adó életkort betöltötte, vagy megrokkant, és rokkantsága a nyugdíjigénylésig fennáll. Nem számít megszakításnak az az idő, amely alatt az igénylő öregségi, rokkantsági, vagy baleseti rokkantsági nyugdíjban; 1952. január 1-ét megelőzően legalább 20 százalékos, ezt követően pedig legalább 50 százalékos munkaképesség-csökkenés alapján baleseti járadékban;

átmeneti segélyben, rendszeres szociális járadékban, vagy rendszeres szociális segélyben részesült; kórházi ápolás alatt állt; 1945. január 1-e és a tanácsok megalakulása közötti eltelt időben községi bíró volt; diplomáciai mentességet élvező szervnél vagy személynél olyan munkaviszonyban állt, amelyet szolgálati időként figyelembe venni nem lehet; az 1952. január 1-e előtt érvényben volt jogszabályok alapján betegség esetére önkéntes, vagy továbbfizetéssel biztosított volt; mezőgazdasági termelőszövetkezet tagja volt. És végül az, aki elismerési díjat fizetett.